

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Divre ha-yamim 1

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 581 [1820/1821]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9558

ה ר ג ו ם א ש כ נ ו י

יזאב גיג היראויף צוריק נאך ירושלים . [טו] דא נון ארם זאה , דאס
זיא פאן ישראל געשלאגען ווארען , זאנדמען זיא באטען , אונד ליסען
ארם יענוייטס דעס שטראמעס אויזציהען ; שופך , דער פעלדהערר
דעם הררעור , פיהרטע זיא אן . [יו] דים ווארדע דויד געמעלדעט ,
אונד ער פערזאממעלטע גאנץ ישראל , צאג איבער דען ירדן , עהררייכ .
מע זיא אונד שטעללטע איינע שלאכטארדנונג געגען זיא אויף ; אונד דא
נון דויד דיא שלאכטארדנונג געגען ארם אויפגעשטעללט האטמע , זא
קעמפפטען זיא געגען איהן . [יח] אבער ארם פלאה פאר ישראל ,
אונד דויד ערשלוג פאן ארם זיבען טויזענד מאן צו וואגען אונד פירציג
טויזענד מאן צו פוסע ; אויך שופך , דען פעלדהעררן , מערשטע ער .
[יט] אונד דא דיא לעהנסמענגער דעם הררעור זאהען , דאס זיא פאן ישראל
געשלאגען ווארען , שלאסען זיא פרידען מיט דויד , אונד אונטערוואר .
פען זיך זיינער רעגירונג ; ארם וואללטע נון ניכט מעהר דען זעהנען
עמוקס העלפען .

כ [א] אבער אלו דאן יאהר הערום וואר , צור צייט , דא דיא
קעניגע אינם פעלד ציהען , פיהרטע יואב דיא העערעסמאכט ,
פערדערבטע דאן לאנד דער זעהנע עמוקס , קאם אונד בעלאגערטע
רבה , וועהרענד דויד אין ירושלים בליב . יואב עראכערטע רבה , אונד

ב א ו ר

לפני יסאאל , ויאספו יחד וישלחו מלאכים וכו' . ונשמואל (סס פסוק ט"ז) : וישלח
הדרעור , ויוסא את ארם אשר מעבר הנהר , ויבואו חילם . ושופך . כפ"א , ונשמואל (סס) ;
ושובך בכ"ח , כחילוף אותיות הספה . (יז) ויבא אליהם ויערוך אליהם . ונשמואל
(סס פסוק י"ז) : ויבא חלמה . ויערוך דויד וכו' . ונשמואל (סס) : ויערכו ארם לקראת
דוד , וילחמו עמו . (יח) שבעת אלפים רכב וארבעים אלף איש רגלי . ונסכר שמו
(סס פסוק י"ח) : שבע מאות רכב וארבעים אלף פרשים , ומה שאומר נשמואל שבע מאות
רכב , רובה לומר שבע מאות רכב בחור , ולא מנה שאר הרכב , וזוה הספר מנה כל הרכב ,
שהיו שבעת אלפים , ושם מנה הפרשים , שהיו ארבעים אלף , ולא מנה הרגלים , והנה
מנה הרגלים , ולא מנה הפרשים . (רד"ק) . (יט) עבדי הררעור . ונשמואל (סס)
פסוק י"ט) : כל המלכים , עבדי הררעור , ונראה , כי המלכים ההם היו נותנים מס
להדרעור , מלך נובה , וטלכותחת ממלתו , ובלה"ע יקראו מלכים ורוזנים כאלה (פאואל
לען , לעהנסמענגער) . ולא אבה ארם וגו' . ונשמואל (סס) : ויראו ארם להושיע
ער את בני עמו .

כ (א) לעת השובת השנה . אחר אשר עברה שנה מעת היות המלמה , הזכרת
בפרשה הקודמת , ושנה השנה הקדשה לבוא . ויך יואב את רבה ויהרסה .
נשמואל (ב' יב"כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט) כתוב בענין אחר : וילקח יואב ברנת בני עמו ונוג' .
(ב)

גם ארם וינוסו גם הם מפני אנשי אַחִיזוּבָא
העירה ויבא יואב ירושלים : טו וירא ארם כי נגפו
לפני ישראל וישלחו מלאכים ויציאנו את ארם
אשר מעבר הנהר ושופך שר צבא הדרעור
לפניהם : י"ו ויגד לדויד ויאסף את כל ישראל
ויעברו הירדן ויבא אליהם ויערדו ויערדו דויד
לקראת ארם מלחמה וילחמו עמו : י"ז ויגם ארם
מלפני ישראל ויהרג דויד מארם שבעת אלפים
רכב וארבעים אלף איש רגלי וארם שופך שר
הצבא המית : י"ט ויראו עבדי הדרעור כי נגפו
לפני ישראל וישליכו עם דויד ויעבדו ולא אבה
ארם להושיע את בני עמו עור :

כ ויהי לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים
וינהג יואב את חיל הצבא וישחת את ארץ
בני עמון ויבא ויצר את רבה ודויד ישב בירושלים
ויך יואב את רבה ויהרסה : כ ויקח דויד את עמרת
מלכם מעל ראשו וימצאה משקל בכר זהב ובה

ר ש"י אבן

הזה חצוי ובכל ספר שמואל חצוי לבד חד חצוי ואת יתר העם נתן ביד חצוי ועל
פי המסור' שכרי כן הוא שהיה ישי חצוי חמו לרויה שהיה היתה חמו : (טז) ושופך
שר צבא . (ובשמואל כ"ט) פתיב ומויך שר צבא פירשו רבותינו בסוטה שזכר שהיה
גבול לשופך . שופך . היה שופך דמים כמים :

ב (ח) ויהי לעת תשובת השנה . כשהשנים בשדה להאכיל הסוסים : (ג)
ובה חזן יקרה . בעטרה : ותסי על ראש דוד . יש מפרשים על ראש דוד ונוש
ויש לתמו' היאך ראשו סובלה ורבותינו פירשו חזן שזהב היתה צה ושונעתי בנרצונה
כי מנהג מדינה בדרך ישמעאל שתולק בחר של מלך ולמעלה על ראשו והוא יושב

דברי הימים א כ

אֲבִי יִקְרָה וְתָהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד וְשִׁלַּל הָעִיר וְהוֹצִיא
הַרְבֵּה מְאֹד : ג וְאֵת הָעַם אֲשֶׁר בְּהַהוֹצִיא וַיֵּשֶׁר
בְּמִנְרַת הַיָּם וּבְרִזְל הַבְּרָזִל וּבְמִגְרֹת וּבֵן יַעֲשֶׂה דָוִד
לְכָל עָרֵי בְנֵי עַמּוּן וַיֵּשֶׁב דָּוִד וְכָל הָעַם יְרוּשָׁלַם :
ז וַיְהִי אַחֲרַי בֵּן וְתַעֲמֹד מִלְחָמָה בַּגִּזֹר עִם פְּלִשְׁתִּים
אֲזוּהַכְּבֹד סִבְכִי הַחֲשָׁתִי אֶת סִפִּי מִיְלִדִי הַרְפָּא
וַיִּכְנַעו : ח וְתָהִי עוֹד מִלְחָמָה אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיֵּךְ
אֶלְחָנָן בֶּן יַעֲזֹר אֶת לַחְמֵי אָחִי גְלִיָּת הַגִּרְזִי וְעַץ

חניחו ר ש י

כנגד מלמט' החתי' על פסח' ומה שכתוב ותהי על ראש דוד שנראית כמו על ראשו :
(ד) ויהי אחרי כן ותעמוד מלחמה בגזר . מה שמחוסר כאן בזו הפרשה כתוב
בשמואל (ב' כ' א') ותהי עוד מלחמה לפלשתים הנה ושראל וירד דוד ועבדיו עמו
וילחמו את הפלשתי' ואף זה מפני כבודו של דוד לה נכתב' כאן שהרי כתיב שם ויעץ
דוד וכתיב שם וישבי בגוב אשר זילדי הרפה עד ויהו חגור חדשה ויהמו' להכות את
דוד ולולי שעזרו אנשי בן לרויה היה נופל בידו של יסר ולפי אותו נלחם לה כתבו כאן
אז הכס סבכי החשתי את ספי מנידי הרפאים ובשמואל שם כתיב את סף אשר זילדי
הרפה . שהיה אחי של גלית הפלשתי' ואח' ישבי בגוב : (ה) ויך אלחנן בן יעיר .
לאחד מגבורי דוד היה . את לחמי אחי גלית הגתי וען חניחו כמנהג חורגים . כחותו
ען עגול שמרכין בו הצגד בשעת האריגה ויונתן תרגם אותו פסוק בשמואל וקטל
דוד בן ישי מוחי פרוכת בי מוקדש' דמזית לחם . ופתרון יעיר כמו יער הלצנון מדה
כנגד מדה יבא דוד שחמו חורגת פרוכ' לבית המוקדש במנהג חורגי' ויהרוג את גלית
שען חניחו כמנהג חורגים ולמה קיראו אלחנן שחננו ה' ונראה שגלית הגתי חננו
גלית הפלשתי' . אחת ששם קוראו גלית הפלשתי' ואחת שהרי למעלה כתיב אז הכס
ככבו הפלשתי' את ספי מילדי הרפה וגם למוטה כתיב כן וגם הוא יולד להרפה מכלל

שם

ב א ו ר

(ב) מלכם' מלך בני עמון , וכינוי הרבים מוכב על בני עמון . וזהו על ראש דוד .
אחלים , הואך היה סובל אותה , ומקלה היה ככר זהב? יש מפרשים , כי תלויה היתה
למעלה מראשו , והוא היה יושב על הכסס תחתיה , והיתה כנגד ראשו מלמעלה , ובדברי
רז"ל , כי חנן יקרה , שהיתה בה , חנן אוחנת היתה , והיתה מעמידה אותה באויר , ועוד
אמר / חנן יקרה , שהיתה בה , היתה איה ככר זהב , ויש לומר , כי לא היתה על ראשו
חמיר / אלא היתה על ראשו פעם או שתיים , ויכול לסבילה שעה אחת , שהיתה על ראשו .
(דד"ק) (ג) בהי געיר , הנזכרת בפסוק הקודם . וישר בטגרה . כרת אותם

בטגרה

ה ר ג ו ם א ש כ נ ו ז

הַאֲטָע . [ו] הַעֲרַנְאָךְ וּוְאֵר נְאָךְ אִיין קְרוּג אִיין גַּת . דָּא וּוְאֵר אִיין מֵאן
פֿאַן גְרָאָסער שְׂמַאטור , דער יֵע זעכס אונד זעכס פֿינגער , זעכס אונד
זעכס צעהן הַאֲטָע , דיא פֿיר אונד צוואַנציג וּוְאֵרען ; אונד ער וּוְאֵר
פֿאַן דען נאַכקאַממען דער רִיזען . [ז] ער העהנטע ישראל , אונד
יְהוֹנָתָן , זָאָהן דעם שְׂמַעָא , דעם ברודערס דויד'ס , ערשלוג איהן .
[ח] רִיזע וּוְאֵרען נאַכקאַממען דער רִיזען אִיין גַּת , אונד פֿילען דורך דיא
הַאֲנֵד דויד'ס אונד זיינער רִינער .

כא [א] דער שטן שטאנד אויף ווידער ישראל , אונד רייצטע
דויד , ישראל צו צעהלען . [ב] אונד דויד שפראך צו יואב
אונד צו דען אָבערסטען דעם קריגספֿאַלקעם : „ געהעט היין , צעהלעט
ישראל , פֿאַן באר שבע ביו דן , אונד ברינגעט פֿיר דיא בערעכנונג ,
דאָס איך איהרע אַנצאַהל וויסע . “ [ג] דָּא אַנְטוואַרטעטע יואב :

ב א ו ד ד ע ר

הַעִיץ , בן כתיב , והקרי : יעיר , צויד אחר העיץ . כמנור אורגים . כאכסן דגדלוי ,
הקרוי אַכסיל"א בלע"ז . (רש"י בשמואל ס) . והוא עכסופלע , או עכסובלע בלשון כרפז ,
והוא העץ , שמקפל בו האורג את הנגד , בל"א (וועבערבוים) . (ז) איש מרה . רובה
לימר מדה גדולה , וכן (במדבר יג"ב) אכשי מדות , ובספר ששאל (שס פסוק כ') אמר
איש מדין , והכן במקום הכפל , כמו מעיניה (ישעיה כג י"א) , כי לא תמנו (איכה ג'
כ"ב) , או הנו"ן כנו"ן זכרון , והדל"ת היתה ראויה להדגש , למסדון הכפל , ונח הכת תמורתו
(ו רד"ק) . ואצבעותיו שש ושש עשרים וארבע . אמרו רבותינו (בכורות דף מ"ט) ,
למה הוצרך לומר עשרים וארבע ? כי חלולא אמר כן , הייתי אומר שש נסתי ידיו , ושש נסתי
רגליו , לכך אמר עשרים וארבע , ולא אמר עשרים וארבע , ולא אמר שש ושש , הייתי אומר
באחת חמש אצבעות , ובאחת שבע אצבעות , לכן אמר שש ושש . (הכ"ל) . ובשמואל (ס)
כירט הכתוב , ואמר : ואצבעות ידיו ואצבעות רגליו שש ושש , עשרים וארבע חספר .
להרפא . כתב אדוני אבי ז"ל , כי אינו שם לכנסה , כי אם לזכר , והוא מן רפאים , שהן
ענקים (הנריס ב"י"א) , ומן רפאים יאמר האחד רפא , וכאשר אמר להרפא , כאלו אמר
לענק , והה"א לידועה , והוא כתוב באל"ף בזה הספר , בזה הענין , בשתי מקומות , ובספר
שמואל (שס) כתוב בה"א , ואומיות אהוי מתפלפות . (רד"ק) . (ז) שמעא . ובשמואל
(שס פסוק כ"א) כתיב : שמע , צויד נסוף , וקרי : שמעא , באל"ף נסוף , כמו שהוא
כתוב בה . (ח) אַל . כמו אַלְהָ , וכן כל הארצות האַל (ראשית כ"ד) , כמו
האַלְהָ , והומיו . נולדו . להרפא בנה' ובשש"י . (שס פסוק כ"ב) : את
הַחֲנַנְתָּ אֱלֹהֵי יוֹלְדוֹ לְהַרְפֵּה נַגַּת , כי שם (פסוק ט"ז י"ח י"ט כ') מוזכר הכתוב
אַרְבַּע נְבוּזַי פְּלִשְׁתִּים , שהם : ישבי , סף , גליח הגחוי ואיש המדון , ופה (פסוק ד'
ה' וי"ו) לא הזכיר רק שלשה , והם : ספי , לחשי , אחי גליח הגחוי , ואיש המרתה .
כא (א) ויעמוד שטן על ישראל ויבס את דויד ונוי' הוא הכשוע בלב האדם מנעוריו ,
ומה שאמר בספר שמואל (ב' כ"ד א') : ויוסף אף ה' לחרות בישראל , ויבס
את דוד בהם , סגראתה כי ה' הוא המכית , אמת הוא , כי הוא הסימו באמצעות השטן ,
בעין ישראל , שהיו ראויים להענש , וגם הוא יקרא עליו ה' , והוא גראה דוד כדמות מלאך
ה'